

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 178 (XXII) — Nr. 785

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 24 noiembrie 2010

SUMAR

	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 1.237 din 6 octombrie 2010 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 6 alin. (1) pct. I lit. c) și pct. IV lit. e), ale art. 53 alin. (1), art. 54, art. 65 alin. (4), art. 102 alin. (1) și (2) și ale art. 196 lit. b), e), g), r) și s) din Legea privind sistemul unitar de pensii publice, precum și ale legii în ansamblul său	2–14
★	
Opinie separată	14–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 1.237**

din 6 octombrie 2010

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 6 alin. (1) pct. I lit. c) și pct. IV lit. e), ale art. 53 alin. (1), art. 54, art. 65 alin. (4), art. 102 alin. (1) și (2) și ale art. 196 lit. b), e), g), r) și s) din Legea privind sistemul unitar de pensii publice, precum și ale legii în ansamblul său

În temeiul prevederilor art. 146 lit. a) din Constituție și al art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, la data de 23 septembrie 2010, un grup de 55 de deputați a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra constituționalității dispozițiilor Legii privind sistemul unitar de pensii publice.

Sesizarea de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 13.853 din 23 septembrie 2010 și constituie obiectul Dosarului nr. 3.867A/2010.

Această sesizare a fost semnată de către următorii deputați: Cristian Mihai Adomniței, Marin Almăjanu, Teodor Atanasiu, Vasile Berci, Viorel-Vasile Buda, Daniel-Stamate Budurescu, Cristian Buican, Mihăiță Calimente, Mircea Vasile Cazan, Cătălin Cherecheș, Daniel Chițoiu, Tudor-Alexandru Chiuariu, Horia Cristian, Ciprian Minodor Dobre, Paul Victor Dobre, Mihai-Aurel Donțu, Gheorghe Dragomir, George Ionuț Dumitrică, Relu Fenechiu, Gheorghe Gabor, GrațIELA Leocadia Gavrilescu, Andrei Dominic Gereă, Alina-Ștefania Gorghiu, Titi Holban, Pavel Horj, Mircea Irimescu, Nicolae Jolța, Mihai Lupu, Dan Ilie Morega, Dan-Ștefan Motreanu, Gheorghe-Eugen Nicolăescu, Ludovic Orban, Viorel Palașcă, Ionel Palăr, Cornel Pieptea, Gabriel Plăiașu, Cristina-Ancuța Pocora, Virgil Pop, Octavian-Marius Popa, Călin Constantin Anton Popescu-Tăriceanu, Ana Adriana Săftoiu, Nini Săpunaru, Adrian George Scutaru, Ionuț-Marian Stroe, Radu Stroe, Gigel-Sorinel Știrbu, Gheorghe-Mirel Taloș, Adriana Diana Tușa, Claudiu Țaga, Radu Bogdan Țîmpău, Ioan Țintean, Florin Țurcanu, Horea-Dorin Uioreanu, Lucia-Ana Varga și Mihai Alexandru Voicu.

Tot la data de 23 septembrie 2010, un grup de 33 de senatori a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra constituționalității dispozițiilor Legii privind sistemul unitar de pensii publice.

Sesizarea de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 13.856 din 23 septembrie 2010 și constituie obiectul Dosarului nr. 3.870A/2010.

Potrivit listei anexate, sesizarea a fost semnată de următorii senatori: Ilie Sârbu, Viorel Arcaș, Alexandru Cordoș, Ioan Chelaru, Trifon Belacurencu, Titus Corlățean, Laurențiu Florian Coca, Nicolae Moga, Ioan Mang, Iulian Bădescu, Sorin-Constantin Lazăr, Gheorghe Pop, Ecaterina Andronescu, Valer Marian, Sergiu-Florin Nicolaescu, Petre Daea, Nicolae Dănuț Prunea, Georgică Severin, Gheorghe Marcu, Gavril Mîrza, Constantin Tămagă, Doina Silistru, Avram Crăciun, Mitrea Elena, Ion Toma, Gheorghe Saghian, Gheorghe Pavel Bălan, Lia-Olguța Vasilescu, Șerban Constantin Valeca, Ion Rotaru, Daniel Savu, Florin Constantinescu și Dan-Coman Șova.

În cele două obiecții de neconstituționalitate formulate sunt învederate următoarele motive de neconstituționalitate:

I. În ceea ce privește critica referitoare la neconstituționalitatea extrinsecă a Legii privind sistemul unitar de pensii publice, se arată următoarele aspecte:

1.1. Adoptarea legii a fost făcută cu încălcarea art. 67 și art. 76 alin. (1) din Constituție, întrucât la momentul votului final asupra legii nu a fost asigurat cvorumul legal de ședință, în sală fiind prezenți în jur de 80 de deputați. În consecință, nu se putea întruni nici majoritatea cerută de Constituție pentru adoptarea acestei legi. Autorii sesizării arată că, în lipsa cvorumului de ședință și a majorității de adoptare, se aduce atingere spiritului democratic și se încalcă prevederile art. 111 și 144 din Regulamentul Camerei Deputaților, dar și cele ale art. 76 alin. (1) din Constituție.

1.2. De asemenea, se arată că ar fi fost oportun ca printre comisiile de specialitate al căror aviz s-a solicitat asupra proiectului Legii privind sistemul unitar de pensii publice, potrivit art. 61 din Regulamentul Camerei Deputaților, să se fi numărat și comisiile competente în domeniul sănătății, întrucât sunt modificate anumite dispoziții privind condițiile acordării pensiei de invaliditate.

Se susține că sunt încălcate și prevederile art. 64 alin. (1) din Constituție, prin nerespectarea dispozițiilor art. 69 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, care stabilesc un termen de

5 zile — anterior datei prevăzute pentru dezbateră proiectului de lege — înăuntru cărui raportul comisiei sesizate în fond trebuie pus la dispoziția deputaților. Or, se arată că raportul Comisiei pentru muncă și protecția socială din cadrul Camerei Deputaților asupra proiectului Legii privind sistemul unitar de pensii publice a fost depus cu nerespectarea intervalului de timp stabilit de lege, în fapt acesta fiind înaintat Biroului permanent la data de 15 septembrie 2010, în condițiile în care dezbateră proiectului de lege a fost stabilită tot pentru aceeași dată.

Se mai apreciază că au fost încălcate prevederile art. 76 alin. (3) din Constituție, întrucât nu au fost respectate anumite termene procedurale prevăzute de Regulamentul Camerei Deputaților atunci când legea este adoptată în procedură de urgență.

1.3. Se mai arată că adoptarea legii criticate a fost făcută cu încălcarea principului bicameralismului consacrat de art. 61 alin. (2) din Constituție, întrucât forma legii adoptată de Camera Deputaților cuprinde modificări esențiale față de forma adoptată de Senat, dar și pentru că, între momentul adoptării celor două forme, Guvernul a mai emis o „serie de ordonanțe pe aceeași temă, acte normative ale căror prevederi au fost introduse în textul proiectului adoptat de camera decizională”.

1.4. Se susține că legea criticată a fost adoptată cu nesocotirea art. 79 din Constituție, întrucât, fiind diferențe atât de mari între forma adoptată de Camera Deputaților și cea adoptată de Senat, era necesar să fie solicitat din nou punctul de vedere al Consiliului Legislativ, în conformitate cu art. 99 alin. (7) din Regulamentul Camerei Deputaților.

1.5. Se consideră că prin eliminarea pensiilor de serviciu ale deputaților și senatorilor prin legea criticată sunt încălcate prevederile art. 65 alin. (2) lit. j), art. 73 alin. (3) și ale art. 75 alin. (4) din Constituție, întrucât adoptarea unei atari prevederi legale nu era de competența decizională a Camerei Deputaților, ci trebuia adoptată în ședința comună a celor două Camere.

II. În ceea ce privește criticile referitoare la neconstituționalitatea intrinsecă a Legii privind sistemul unitar de pensii publice, se arată următoarele aspecte:

2.1. La momentul adoptării acestei legi erau în vigoare o serie de acte cu conținut normativ similar, astfel că edictarea noii reglementări apare ca inutilă, cu atât mai mult cu cât cele câteva prevederi cu caracter de noutate ar fi putut fi instituite sub forma de modificări punctuale ale normelor deja existente. Astfel, stabilitatea legislativă este afectată, prejudiciind grav principiul supremației legii. Schimbările excesiv de dese ale legislației determină instabilitatea mediului economic, politic și social, generând dificultăți cetățenilor în recepționarea și aplicarea legii și, nu în ultimul rând, discriminări serioase între generațiile de asigurați care beneficiază (la data pensionării) de reglementări diferite și — corespunzător acestora — de drepturi de pensie diferite. De asemenea, astfel de modificări legislative afectează încrederea cetățenilor în sistemul de legi și fac imposibilă previzionarea drepturilor lor în viitor, la momentul pensionării.

Tot prin raportare la dispozițiile constituționale care consacră obligația respectării legilor, invocându-se în același timp și considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 415 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 294 din 5 mai 2010, cu privire la principiul unicității reglementării în materie, se arată că Legea privind sistemul unitar de pensii publice este neconstituțională, întrucât conține reglementări referitoare la calculul pensiilor speciale, în condițiile în care Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor reglementează modul de calcul al pensiilor speciale care au fost acordate în temeiul legilor speciale.

De asemenea, se arată că afectarea pensiilor speciale, care constituie drepturi legal câștigate și sunt ocrotite de dispozițiile art. 47 alin. (2) din Constituție, are ca rezultat încălcarea dispozițiilor constituționale referitoare la supremația Legii fundamentale.

Mai mult decât atât, Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale stabilea în art. 80 alin. (3), cu titlu de principiu, faptul că valoarea punctului de pensie urma să fie de minimum 45% din salariul mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, începând cu 1 ianuarie 2009. Eliminarea limitei minime a valorii punctului de pensie, instituită de Legea nr. 19/2000, cu consecința plafonării acesteia, așadar în absența corelării valorii punctului de pensie cu nivelul salariului mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat (prin legea anuală a bugetului asigurărilor sociale de stat), are ca efect diminuarea cu titlu permanent a tuturor pensiilor.

Prin stabilirea valorii punctului de pensie la suma de 732,8 lei și abrogarea Legii nr. 19/2000, legiuitorul a diminuat drastic quantumul pensiei, aspect care — împreună cu celelalte

condiționări și modificări impuse de Legea privind sistemul unitar de pensii publice, cum ar fi majorarea vârstei de pensionare, a stagiului de cotizare ș.a. — este de natură să afecteze dreptul fundamental la pensie în substanța sa.

2.2. Legea criticată încalcă dispozițiile art. 47 alin. (1) din Constituție referitoare la nivelul de trai. Astfel, reducerea drepturilor cuvenite pensionarilor prin: creșterea vârstelor de pensionare, reducerea valorii punctului de pensie și implicit a quantumului pensiei, reducerea pensiilor anticipate parțiale, transformarea pensiilor speciale în pensii în sensul Legii privind sistemul unitar de pensii publice etc., sub pretextul „îmbunătățirii sustenabilității sistemului de pensii”, nu asigură creșterea calității vieții în România. Mai mult, creșterea vârstelor de pensionare este de natură să prejudicieze chiar și speranța de viață, oricum redusă, din România.

Legea criticată contravine dispozițiilor art. 53 din Constituție, întrucât restrângerea drepturilor fundamentale invocate mai sus nu este justificată, nerespectând condițiile impuse de acest text constituțional. Deficitul bugetului asigurărilor sociale de stat nu se numără printre cauzele care, potrivit art. 53 din Constituție, ar putea justifica restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți, iar nesustenabilitatea sistemului de pensii, invocată ca impunând necesitatea noii reglementări, este determinată de modul de administrare a sumelor colectate drept contribuții, politica demografică și modalitatea nelegală de acordare a unor pensii de invaliditate, aspecte care nu pot constitui fundament al restrângerii unor drepturi fundamentale. De asemenea, cu privire la problema raportului dintre contribuabili și pensionari, care este de 0,98 la 1, legiuitorul poate găsi alte soluții. Deși quantumul drepturilor în materia asigurărilor sociale poate comporta anumite variabile în raport cu situația economică a statului, acesta este ținut să respecte drepturile consacrate prin Legea fundamentală, indiferent de situația economică pe care o traversează. Mai mult, se arată că afectarea dreptului la pensie nu are un caracter temporar, ci definitiv, precum și faptul că restrângerea exercițiului drepturilor fundamentale invocate este disproporționată în raport cu obiectivul urmărit. Reducerea pensiilor speciale și a valorii punctului de pensie nu este de natură să aducă atingere scopului propus, respectiv reducerea cheltuielilor bugetare și asigurarea sustenabilității bugetului asigurărilor sociale de stat, prin reechilibrarea veniturilor cu cheltuielile, în beneficiul societății.

2.3. Legea criticată contravine dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție. Transformarea pensiilor speciale dobândite anterior Legii privind sistemul unitar de pensii publice și care constituie drepturi câștigate, în pensii, în înțelesul acestei legi, aduce atingere principiului neretroactivității legii civile. În sprijinul acestor susțineri sunt invocate cele reținute de Curtea Constituțională cu privire la neretroactivitate în domeniul pensiilor, prin Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 591 din 8 iulie 2005, Decizia nr. 57 din 26 ianuarie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 164 din 21 februarie 2006, și Decizia nr. 120 din 15 februarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 204 din 26 martie 2007.

Astfel, recalcularea pensiilor stabilite prin legi speciale, aflate în plată la data introducerii sistemului unitar de pensii publice, are caracter retroactiv.

Legea criticată contravine dispozițiilor art. 44 din Constituție și ale art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În

acest sens se arată că, potrivit celor statuate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în Cauza *Büchen împotriva Cehiei*, 2002, noțiunea „bun” înglobează orice interes al unei persoane de drept privat ce are o valoare economică, astfel încât dreptul la pensie poate fi asimilat unui drept de proprietate, iar pensia, unui bun proprietate privată. Or, transformarea pensiilor speciale în pensii în sensul Legii privind sistemul unitar de pensii publice și reducerea cuantumului pensiilor constituie o ingerință, care afectează dreptul de proprietate în substanța sa. De asemenea, transformarea pensiilor speciale echivalează cu o expropriere, fără a exista o cauză de utilitate publică. În sprijinul acestor argumente sunt invocate și cele reținute de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauzele *Gaygusuz împotriva Austriei*, 1996, sau *Stubbings ș.a. împotriva Marii Britanii*, 1996, prin care se reține că dreptul la pensie este asimilat dreptului de proprietate.

Totodată, se arată că art. 6 alin. (1) pct. I lit. c) din lege încalcă art. 47 alin. (1) și art. 135 alin. (2) lit. f) din Constituție, tocmai prin afectarea cuantumului pensiilor de serviciu ale militarilor, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special. În acest sens sunt invocate și prevederile art. 1 paragraful 1 din Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ale art. 2 din Pactul internațional privind drepturile civile și politice, ale art. 6 din Tratatul Uniunii Europene, precum și Directiva nr. 86/378/CEE. Se susține că „atât pensiile cadrelor militare din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, cât și pensiile judecătorilor și procurorilor se încadrează în pilonul al doilea privind schemele ocupaționale guvernate de Directiva nr. 86/378/CEE”. Totodată, autorii sesizării fac o pledoarie în sensul acordării pensiilor de serviciu în favoarea militarilor, polițiștilor, funcționarilor publici cu statut special, judecătorilor și procurorilor, invocând în esență rolul și importanța activității pe care o desfășoară, precum și faptul că pensia de serviciu este un drept al lor, și nu un privilegiu. În sensul îndrituirii militarilor de a beneficia de pensie de serviciu, autorii sesizării invocă și avizul Consiliului Legislativ la legea criticată, în care se arată că în alte state pensiile militare au un statut distinct de pensiile reglementate de legea generală.

2.4. Se mai susține că eliminarea pensiilor de serviciu ale magistraților încalcă prevederile art. 124 alin. (3), art. 144 și 145 din Constituție. În acest sens este citată Decizia Curții Constituționale nr. 20/2000.

2.5. Se susține, cu referire la militari, polițiști și funcționari publici cu statut special, că legea criticată încalcă dreptul fundamental de alegere a profesiei și a meseriei sau ocupației. Totodată, prin obligarea persoanelor care realizează venituri din activități profesionale la plata contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat, spre exemplu, a avocaților, se încalcă art. 41 alin. (1) din Constituție, întrucât aceste persoane vor plăti contribuții la „case de pensii diferite”, ținându-se seama de faptul că statutele proprii ale acestora reglementează existența caselor de pensii proprii ale profesiilor care intră sub incidența art. 6 alin. (1) pct. IV din lege.

2.6. Se susține că egalizarea vârstei de pensionare pentru femei și bărbați reprezintă o greșită aplicare a art. 16 din Constituție. Pe de o parte, se arată că vârsta de 65 de ani de pensionare pentru bărbați este mult prea mare raportată la speranța de viață a acestora, iar pe de altă parte, stabilirea vârstei de pensionare a femeilor la 65 de ani este, de asemenea, prea mare, în acest sens invocându-se

particularitățile fiziologice ale acestora. În susținerea acestui punct de vedere sunt invocate hotărârile pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauzele *Stec și alții împotriva Regatului Unit*, 2006, și *Walker împotriva Regatului Unit*, 2006, precum și Decizia Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994.

2.7. Legea criticată contravine dispozițiilor art. 16 alin. (1) din Constituție și dispozițiilor art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece reglementează aplicarea unui tratament în mod vădit defavorabil asiguraților care nu intră sub incidența prevederilor art. 6 alin. (1) pct. I lit. c) din această lege față de cei care se încadrează în ipoteza acestui articol sub aspectul vârstei standard de pensionare. De asemenea, se arată că modificările dese, succesive, ale prevederilor aplicabile în materia pensiilor sunt de natură să creeze discriminări între diferitele generații de beneficiari ai dreptului la pensie.

2.8. Pentru motivele indicate mai sus, Legea privind sistemul unitar de pensii publice criticată contravine dispozițiilor art. 20 din Constituție, prin raportare la dispozițiile art. 17, art. 23 pct. 3 și art. 25 pct. 1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și art. 1, art. 17 alin. (1), art. 25, art. 34 alin. (1) și art. 52 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Curtea, având în vedere că obiecțiile de neconstituționalitate care formează obiectul dosarelor sus-menționate au conținut similar, prin Încheierea din 29 septembrie 2010, în temeiul art. 164 din Codul de procedură civilă coroborat cu art. 14 din Legea nr. 47/1992, a dispus conexarea Dosarului nr. 3.870A/2010 la Dosarul nr. 3.867A/2010, care este primul înregistrat.

În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a-și comunica punctele lor de vedere.

Președintele Camerei Deputaților a transmis, prin adresele nr. 51/4.383 și nr. 51/4.384 din 28 septembrie 2010, înregistrate la Curtea Constituțională cu nr. 14.012 din 28 septembrie 2010 și nr. 14.013 din 28 septembrie 2010, punctul de vedere asupra sesizării de neconstituționalitate.

Referitor la încălcarea prevederilor art. 64 alin. (1) și art. 67 din Constituție, se arată că, potrivit stenogramei ședinței Camerei Deputaților din data de 15 septembrie 2010, la votul final au fost întrunite condițiile de cvorum. Totodată, se arată că procedura de adoptare a legii a respectat întru totul principiul bicameralismului prevăzut de art. 61 din Constituție.

Cu privire la criticile de neconstituționalitate raportate la prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, se arată că susținerile autorilor sesizării nu au nicio legătură cu principiul consacrat de acest text constituțional, întrucât prin legea criticată nu a fost revizuită Constituția și nu a fost adoptat niciun act juridic subsecvent legii criticate care o să modifice sau să o completeze pe aceasta din urmă. În plus, necesitatea sistematizării legislației este de competența Consiliului Legislativ și în niciun caz nu constituie motiv de neconstituționalitate a unei legi. De asemenea, încălcarea Legii nr. 24/2000 de către legea criticată nu constituie motiv de neconstituționalitate.

În ceea ce privește încălcarea art. 15 alin. (2) și art. 47 alin. (2) din Constituție, se invocă cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 873/2010 și Decizia nr. 871/2010. De asemenea, arată că art. 146 din Constituție nu prevede printre atribuțiile Curții Constituționale verificarea conformității

legii criticate cu vreun regulament al vreunei Camere a Parlamentului.

Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinsecă referitoare la transformarea pensiilor speciale în pensii în sistemul public, invocă cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 873/2010 și Decizia nr. 871/2010. În plus față de considerentele deciziilor citate, arată că justificarea adoptării Legii privind sistemul unitar de pensii publice are în vedere situația de criză economică în care se află România în prezent, precum și necesitatea respectării angajamentelor internaționale asumate de stat. Cu privire la problema egalizării vârstei de pensionare între bărbați și femei, arată că reglementarea sistemului de asigurări sociale de stat intră în competența exclusivă a statului.

Guvernul a transmis, prin adresele nr. 5/7.530/EB și nr. 5/7.531/EB, înregistrate la Curtea Constituțională cu nr. 13.883 din 28 septembrie 2010 și nr. 13.992 din 29 septembrie 2010, punctul de vedere asupra sesizării de neconstituționalitate. În legătură cu criticile de neconstituționalitate extrinsecă, se arată că este necesară solicitarea unor clarificări celor două Camere ale Parlamentului din moment ce vizează deficiențe care țin de modul de aplicare a dispozițiilor Regulamentului Camerei Deputaților. Se invocă Decizia nr. 786/2009, Decizia nr. 413/2010 și Decizia nr. 1.466/2009, prin care Curtea Constituțională a arătat că nu este de competența sa controlul modalității în care sunt puse în aplicare regulamentele celor două Camere ale Parlamentului în procesul legislativ. Cu referire la pretinsa încălcare a principiului bicameralismului, se apreciază că o atare susținere este neîntemeiată, întrucât modificările aduse legii de Camera Deputaților, față de forma adoptată de Senat, nu sunt de natură a imprima deosebiri majore de conținut juridic sau o configurație semnificativ diferită a actului normativ adoptat.

În ceea ce privește critica de neconstituționalitate intrinsecă a Legii privind sistemul unitar de pensii publice, referitor la argumentele invocate în legătură cu desființarea pensiilor speciale, se arată că această problemă a fost deja soluționată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 873/2010 cu ocazia controlului *a priori* de constituționalitate a dispozițiilor Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor. În ceea ce privește critica referitoare la modificarea punctului de pensie, invocă Decizia nr. 793/2009, Decizia nr. 966/2007 și Decizia nr. 1.140/2007, prin care Curtea Constituțională a statuat că este de competența exclusivă a legiuitorului, în funcție de resursele fondurilor de asigurări sociale disponibile, stabilirea valorii punctului de pensie, a limitei maxime a cuantumului pensiei, a condițiilor de recalculare și de recorelare a pensiilor anterior stabilite, precum și indexarea acestora. În sfârșit, cu privire la problema egalizării treptate a vârstei de pensionare, se arată că aceasta nu reprezintă o problemă de constituționalitate, ci de oportunitate, aflată în competența exclusivă a legiuitorului, potrivit art. 47 din Constituție.

Președintele Senatului nu a comunicat punctul său de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecțiile de neconstituționalitate, punctele de vedere ale președintelui Camerei Deputaților și Guvernului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, dovezile depuse, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze sesizarea de neconstituționalitate.

Obiectul controlului de constituționalitate, astfel cum rezultă din sesizarea formulată, îl constituie dispozițiile Legii privind sistemul unitar de pensii publice. Din motivarea obiecției de neconstituționalitate Curtea constată că aceasta vizează atât o critică de neconstituționalitate extrinsecă privind legea în ansamblul său, sub aspectul procedurii de adoptare, cât și o critică de neconstituționalitate intrinsecă, ce privește, în special, prevederile art. 6 alin. (1) pct. I lit. c) și pct. IV lit. e), ale art. 53 alin. (1), art. 54, art. 65 alin. (4), art. 102 alin. (1) și (2), precum și ale art. 196 lit. b), e), g), r) și s) din lege. În consecință, Curtea urmează să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor art. 6 alin. (1) pct. I lit. c) și pct. IV lit. e), ale art. 53 alin. (1), art. 54, art. 65 alin. (4), art. 102 alin. (1) și (2) și ale art. 196 lit. b), e), g), r) și s) din Legea privind sistemul unitar de pensii publice, precum și asupra legii în ansamblul său. Textele criticate punctual au următorul cuprins:

— Art. 6: „(1) În sistemul public de pensii sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii: [...]

l. c) cadrele militare în activitate, soldații și gradații voluntari, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;

IV. persoanele care realizează, în mod exclusiv, un venit brut pe an calendaristic, echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, și care se află în una din situațiile următoare: [...]

e) alte persoane care realizează venituri din activități profesionale.”;

— Art. 53: „(1) Vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Atingerea acestei vârste se realizează prin creșterea vârstelor standard de pensionare, conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 5.”;

— Art. 54: „(1) În cazul persoanelor prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I lit. c), vârsta standard de pensionare este de 60 de ani, atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Atingerea acestei vârste se realizează prin creșterea vârstelor standard de pensionare, conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 6.

(2) În cazul persoanelor prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I lit. c), stagiul minim de cotizare în specialitate este de 20 de ani, atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Atingerea acestui stagiul se realizează prin creșterea stagiului minim de cotizare în specialitate, conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 6.

(3) În cazul persoanelor prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I lit. c), stagiul complet de cotizare este de 30 de ani, atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Atingerea acestui stagiul se realizează prin creșterea stagiului complet de cotizare, conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 6.”;

— Art. 65 alin. (4): „Cuantumul pensiei anticipate parțiale se stabilește din cuantumul pensiei pentru limită de vârstă care s-ar fi cuvenit, prin diminuarea acestuia cu 0,75% pentru fiecare lună de anticipare, până la îndeplinirea condițiilor pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă.”;

— Art. 102 alin. (1) și (2): „(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi, valoarea punctului de pensie este de 732,8 lei.

(2) *Valoarea punctului de pensie se majorează anual cu 100% din rata inflației la care se adaugă 50% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut, realizat pe anul precedent.*”;

— Art. 196: „La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă: [...]”

b) *Legea nr. 164/2001 privind pensiile militare de stat, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 748 din 14 octombrie 2002, cu modificările și completările ulterioare; [...]*

e) *Legea nr. 179/2004 privind pensiile de stat și alte drepturi de asigurări sociale ale polițiștilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 31 mai 2004, cu modificările și completările ulterioare; [...]*

g) *art. 49—51 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 763 din 12 noiembrie 2008; [...]*

r) *prevederile referitoare la pensii cuprinse la alin. (1) și (2) ale art. 11, alin. (3) al art. 21 și art. 24 din Legea nr. 80/1995 privind Statutul cadrelor militare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 155 din 20 iulie 1995, cu modificările și completările ulterioare;*

s) *prevederile referitoare la pensii cuprinse la alin. (3) al art. 19 din Legea nr. 384/2006 privind statutul soldaților și gradaților voluntari, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 868 din 24 octombrie 2006, cu modificările și completările ulterioare.”*

Dispozițiile constituționale pretins încălcate sunt cele ale art. 1 alin. (3) cu referire la caracterul de stat de drept al României, art. 1 alin. (5) referitor la obligația respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, art. 11 alin. (2) privind dreptul internațional și dreptul intern, art. 15 alin. (2) privind neretroactivitatea, art. 16 privind egalitatea în drepturi, art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, art. 41 alin. (1) privind dreptul la muncă, art. 44 privind dreptul de proprietate privată, art. 47 privind nivelul de trai, art. 53 referitor la restrângerea exercițiului drepturilor sau libertăților fundamentale, art. 61 alin. (2) privind structura Parlamentului, art. 64 alin. (1) potrivit căruia organizarea și funcționarea fiecărei Camere se stabilesc prin regulament propriu, art. 65 alin. (2) lit. j) privind ședințele comune ale Camerelor, art. 67 privind cvorumul legal, art. 73 alin. (3) privind categoriile de legi organice, art. 75 alin. (4) privind sesizarea Camerelor, art. 76 alin. (1) și (3) privind adoptarea legilor, art. 79 privind Consiliul Legislativ, art. 124 alin. (3) privind înfiptuirea justiției, art. 135 alin. (2) lit. f) privind economia, art. 144 și 145 privind incompatibilitățile, respectiv independența și inamovibilitatea judecătorilor Curții Constituționale și art. 147 privind deciziile Curții Constituționale. Totodată, sunt considerate ca fiind încălcate și Declarația Universală a Drepturilor Omului, Carta socială europeană, art. 6 din Tratatul Uniunii Europene privind recunoașterea drepturilor, libertăților și principiilor rezultate din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 2 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice — privind recunoașterea de către statele semnatare a tuturor drepturilor garantate de pact persoanelor care se află pe teritoriul lor, precum și Directiva Consiliului din 24 iulie 1986 privind punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în cadrul regimurilor profesionale de securitate socială 86/378/CEE și Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă.

Înainte de a proceda la analiza obiecției de neconstituționalitate, Curtea constată că sesizările formulate îndeplinesc condițiile prevăzute de art. 146 lit. a) din Constituție sub aspectul titularilor dreptului de sesizare, întrucât acestea au fost semnate de un număr de 55 de deputați, respectiv 33 de senatori.

Examinând obiecția de neconstituționalitate, Curtea urmează a se pronunța, pe de o parte, asupra unor aspecte de ordin procedural ce se constituie în critici de neconstituționalitate extrinsecă, iar, pe de altă parte, asupra criticilor de neconstituționalitate intrinsecă a legii supuse controlului.

I. În privința criticilor de neconstituționalitate extrinsecă, instanța constituțională reține următoarele:

1.1. Pentru a analiza pretinsa încălcare a prevederilor art. 67 și art. 76 alin. (1) din Constituție, Curtea urmează să facă aplicarea strictă a jurisprudenței sale în materia cvorumului și a majorității necesare adoptării legilor. În acest sens Curtea face referire la Decizia nr. 55 din 21 februarie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 128 din 14 martie 2001, prin care a statuat că, dintre cvorumul de lucru și cel de vot, numai acesta din urmă este reglementat prin Constituție și că „nimic nu împiedică instituirea prin regulament a unui alt cvorum de lucru decât cvorumul de vot”. Totodată, prin Decizia nr. 123 din 25 aprilie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 292 din 4 iunie 2001, Curtea a stabilit că dispozițiile constituționale ale art. 74 alin. (2) [devenite, în urma revizuirii și republicării Constituției, art. 76 alin. (2)] „au în vedere votul final exprimat pentru proiectul de lege în ansamblu”.

În mod indubitabil, această jurisprudență a Curții plasează dispozițiile art. 67 și 76 la momentul votului final. Această concluzie este întărită și prin dispozițiile art. 75 alin. (1) din Constituție, care vizează „dezbateră și adoptarea legii”; întrucât art. 67 și 76 din Constituție prevăd că numai la adoptarea legii este nevoie de un anumit cvorum și majoritate de adoptare, rezultă, fără dubiu, că textul Constituției nu impune aceleași cerințe și cu privire la dezbateră și adoptarea legii. Astfel, Curtea constată că adoptarea legii, ca parte a procesului legislativ, vizează votul final exercitat de către Parlament asupra ansamblului legii. În acest sens se pronunță atât doctrina juridică din România, cât și cea străină.

În aceste condiții, Curtea observă că, potrivit stenogramei ședinței Camerei Deputaților, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I-a, nr. 129 din 24 septembrie 2010, legea criticată a fost adoptată la votul final cu 170 de voturi pentru, două voturi împotriva și 3 abțineri. Legea criticată, având caracter organic, se adoptă, potrivit art. 76 alin. (1) din Constituție, cu votul majorității membrilor fiecărei Camere; or, din cei 333 de membri ai Camerei Deputaților au votat în favoarea legii un număr de 170 de deputați, ceea ce înseamnă că legea, conform stenogramei, a fost adoptată cu respectarea art. 76 alin. (1) din Constituție. Având în vedere acest lucru, Curtea concluzionează că, pe baza datelor existente în stenogramă, era întrunit și cvorumul legal necesar pentru adoptarea legilor în sensul art. 67 din Constituție.

Cu privire la susținerile că, la momentul votului final asupra legii, în sală mai erau 80 de deputați, Curtea reiterează cele statuate în Decizia nr. 74 din 16 aprilie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 29 aprilie 1997, în care a stabilit că, în lipsa unei solicitări pentru reverificarea cvorumului după apelul nominal, „rezultatele acestuia au rămas valabile până la finele ședinței”. De asemenea, prin Decizia nr. 96

din 30 iunie 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 13 iulie 1998, Curtea, analizând o obiecție de neconstituționalitate care viza lipsa cvorumului de ședință, s-a raportat în mod exclusiv la stenograma ședinței comune; Curtea a mai statuat că, „Întrucât cvorumul stabilit de președintele de ședință la începutul acesteia era de 245 de senatori și deputați, deci peste minimul necesar prevăzut de Constituție, și având în vedere că, în timpul ședinței, președinții grupurilor parlamentare nu au cerut președintelui ședinței comune reverificarea cvorumului, așa cum se prevede la art. 22 alin. 1 din regulament, se impune concluzia că adoptarea Legii privind acordarea tichetelor de masă s-a făcut cu respectarea cerințelor privitoare la cvorum, impuse de dispozițiile art. 64 din Constituție și ale art. 39 din Regulamentul ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului”.

În fine, prin Decizia nr. 188 din 29 decembrie 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 521 din 31 decembrie 1998, Curtea a statuat că, „În ceea ce privește faptul că, după părăsirea sălii de ședință de către grupurile parlamentare ale P.D.S.R., P.R.M. și P.U.N.R., președintele de ședință avea obligația să verifice în ce măsură condiția constituțională de cvorum era întrunită, se reține că și această susținere vizează tot aspecte de nivel regulamentar, iar nu constituțional. [...] Din examinarea stenogramei lucrărilor, Curtea reține că era îndeplinit cvorumul legal prevăzut de Constituție înainte ca grupurile parlamentare menționate să părăsească ședința, iar ulterior nu s-a cerut verificarea cvorumului conform Regulamentului Camerei Deputaților”.

Curtea mai reține că, potrivit art. 144 alin. (3) din Regulamentul Camerei Deputaților, reverificarea cvorumului se dispune la ședințele de vot final de către președinte, imediat înaintea votării, din proprie inițiativă ori la cererea liderului unui grup parlamentar.

Curtea constată, în cauza de față, că la lucrările ședinței Camerei Deputaților din 15 septembrie 2010 din partea a doua, în care de altfel a și fost adoptată legea criticată, au luat parte, conform stenogramei ședinței, 181 de deputați, lipsind 152. Pe parcursul ședinței, în lipsa oricărei solicitări din partea liderilor de grup parlamentar, președintele de ședință nu a mai verificat cvorumul, astfel încât, având în vedere jurisprudența menționată a Curții Constituționale, cvorumul stabilit la deschiderea ședinței și-a păstrat valabilitatea pe tot parcursul acesteia. Astfel, nu se poate constata că nu a existat cvorum la votul final, mai ales că, potrivit stenogramei ședinței, chiar la votul final a rezultat o prezență de cel puțin 175 de deputați.

Or, Curtea observă că singurul document oficial în raport cu care are competența de a verifica cvorumul la momentul exercitării votului final este stenograma ședinței; or, potrivit constatărilor din stenogramă, făcute atât la începutul ședinței Camerei Deputaților, cât și la momentul votului final, cvorumul constituțional era îndeplinit.

Față de susținerea că la momentul votului final erau efectiv doar 80 de deputați prezenți în sală, Curtea reține că, în accepțiunea art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție, nu este competentă să controleze fapte materializate în acțiuni sau inacțiuni, ci numai conformitatea extrinsecă și intrinsecă a actului normativ adoptat cu Constituția.

În fine, Curtea constată că dovezile depuse în susținerea obiecției de neconstituționalitate, și anume cele 6 imagini aflate pe suport electronic, nu sunt concludente pentru dovedirea motivelor de neconstituționalitate, întrucât aceste imagini nu

cuprind precizarea sursei, datei, momentului sau locului în care au fost realizate.

1.2. Cu referire la critica de neconstituționalitate ce vizează nerespectarea unor termene procedurale prevăzute de Regulamentul Camerei Deputaților, Curtea constată că, prin Decizia nr. 413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010, a statuat că nu este de competența sa analizarea eventualelor încălcări ale Regulamentului. Curtea Constituțională, în lipsa unei competențe exprese și distincte, nu își poate extinde controlul și asupra actelor de aplicare a regulamentelor, întrucât ar încălca însuși principiul autonomiei regulamentare a celor două Camere, instituit prin art. 64 alin. (1) teza întâi din Legea fundamentală. În virtutea acestui principiu fundamental, aplicarea regulamentului este o atribuție a Camerei Deputaților, așa încât contestațiile deputaților privind actele concrete de aplicare a prevederilor regulamentului sunt de competența exclusivă a Camerei Deputaților, aplicabile, în acest caz, fiind căile și procedurile parlamentare stabilite prin propriul regulament, după cum și desfășurarea procedurii legislative parlamentare depinde hotărâtor de prevederile aceluiași regulament, care, evident, trebuie să concorde cu normele și principiile fundamentale.

Analiza Curții este una în drept, fără a viza aspecte de fapt ale procedurii parlamentare. Mai mult, Curtea a arătat că nu este de competența instanței constituționale să controleze modalitatea în care sunt puse în aplicare regulamentele celor două Camere ale Parlamentului în procesul legislativ; a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 786 din 13 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 12 iunie 2009, Decizia nr. 1.466 din 10 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 893 din 21 decembrie 2009, sau Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 28 mai 2009.

1.3. Raportat la critica de constituționalitate extrinsecă referitoare la încălcarea principiului bicameralismului, Curtea constată că aceasta este neîntemeiată.

Prin Decizia nr. 413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010, și Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 28 mai 2009, Curtea a stabilit criteriile esențiale pentru a se determina cazurile în care prin procedura legislativă se încalcă principiul bicameralismului.

Aceste criterii esențiale cumulative sunt:

a) existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului;

b) existența unei configurații deosebite, semnificativ diferită, între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului.

Din analiza comparată a documentelor privind inițierea și desfășurarea procesului legislativ în cauză, respectiv a proiectului de lege depus de Guvern, a formei adoptate de Senat, ca primă Cameră sesizată, și a celei adoptate de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, Curtea constată că modificările operate de către Camera Deputaților față de forma legii adoptate de Senat nu sunt de natură a imprima nici deosebiri majore de conținut juridic față de forma legii adoptată de Senat sub aspectul soluției legislative și nicio configurație deosebită, semnificativ diferită față de cea a proiectului de lege în forma adoptată de Senat. O atare concluzie este cu atât mai evidentă cu cât această lege a fost adoptată tacit de Senat, în condițiile art. 75 alin. (2) teza finală din Constituție.

În consecință, Curtea reține că au fost respectate, sub aspectul modului de legiferare, dispozițiile constituționale ale art. 61 alin. (2).

1.4. Cu privire la eventuala nerespectare a dispozițiilor art. 99 alin. (7) din Regulamentul Camerei Deputaților, ceea ce ar atrage încălcarea art. 79 din Constituție, Curtea constată că o atare critică nu poate fi adusă legii criticate din moment ce modificările aduse în Camera Deputaților nu sunt de natură a imprima nici deosebiri majore de conținut juridic față de forma legii adoptată de Senat sub aspectul soluției legislative și nici o configurație deosebită, semnificativ diferită față de cea a proiectului de lege în forma adoptată de Senat; astfel, nu se poate ajunge la concluzia încălcării naturii juridice și a rolului Consiliului Legislativ.

1.5. Se susține că, procedural, eliminarea pensiilor de serviciu ale deputaților și senatorilor trebuia să fie făcută în ședința comună a celor două Camere și nu după procedura urmată prin prezenta lege. Curtea observă că prin Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 441 din 30 iunie 2010, aceste pensii speciale au fost deja eliminate și integrate sistemului public de pensii, reglementat prin Legea nr. 19/2000. Totodată, Legea nr. 119/2010 a fost adoptată în urma angajării răspunderii Guvernului în temeiul art. 114 din Constituție, în ședința comună.

Deși, în principiu, o lege adoptată în ședințe separate ale celor două Camere nu poate modifica, respectiv interveni în domeniul rezervat legilor adoptate în ședința comună a celor două Camere, abrogarea art. 49—51 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 763 din 12 noiembrie 2008, nu constituie decât o operațiune tehnico-legislativă de corelare a prevederilor actului normativ adoptat cu cele existente în alte legi ce reglementează pensiile speciale, respectiv măsuri în domeniul pensiilor. În aceste condiții, Curtea constată că legea de față nu are caracter novator și nu aduce nicio modificare sau un element nou în raport cu cadrul legal consacrat odată cu apariția Legii nr. 119/2010.

II. Cu privire la problemele de constituționalitate intrinsecă, Curtea constată următoarele:

2.1. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate potrivit căreia apariția Legii privind sistemul unitar de pensii publice nu este justificată, întrucât schimbările legislative ar fi putut avea loc prin simpla modificare a legislației existente, precum și critica potrivit căreia modificările succesive afectează stabilitatea legislativă, generând o lipsă de încredere a cetățenilor în sistemul de legi, Curtea constată că Legea fundamentală, precum și normele de tehnică legislativă stabilite de Legea nr. 24/2000 nu instituie o obligație a legiuitorului de a adopta o nouă reglementare prin includerea acesteia în cea deja existentă ori pe calea unui act normativ nou, separat. De aceea, un astfel de argument nu poate fi reținut ca un criteriu de apreciere a constituționalității unui act normativ.

În ceea ce privește afectarea stabilității legislative, Curtea constată că obligația respectării legilor, consacrată de art. 1 alin. (5) din Constituție, nu presupune, prin conținutul său, asigurarea unui cadru legislativ inflexibil. Intervenția legislativă este necesară atât pentru a adapta actele normative la realitățile economice, sociale și politice existente, dar și pentru a asigura, așa cum este în cazul legii supuse analizei de constituționalitate, un cadru legislativ unitar, care să contribuie la o mai bună

aplicare a legii și la îndepărtarea oricăror situații echivoce sau inechitabile în aplicarea legii.

În acest sens Curtea constată că modificările succesive pe care le-a suferit Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și existența legilor privind pensiile speciale care au fost abrogate parțial prin efectul Legii nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor au transformat legislația în domeniul pensiilor în instrumente juridice dificil de utilizat și aplicat, dând posibilitatea unor interpretări neunitare și afectând caracterul previzibil al normei de lege. Din această perspectivă, Curtea apreciază că Legea privind sistemul unitar de pensii publice nu contribuie la generarea unui climat de instabilitate legislativă, economică, politică ori socială, ci, din contră, ajută la crearea unui cadru legislativ mai coerent și unitar.

Suținerea autorilor obiecției de neconstituționalitate în sensul că, prin conținutul normativ al legii adoptate, se creează un paralelism legislativ care ar contraveni dispozițiilor art. 16 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative și, pe cale de consecință, dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție referitoare la respectarea legilor este neîntemeiată. Curtea constată că Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor a reglementat transformarea pensiilor speciale, acordate până la acea dată anumitor categorii socio-profesionale, în pensii în înțelesul Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale. De asemenea, a dispus recalcularea pensiilor cuvenite sau aflate în plată, prevăzute la art. 1 și 2 din Legea nr. 119/2010, potrivit dispozițiilor Legii nr. 19/2000, asigurându-se astfel tranziția de la reglementarea anterioară către noile dispoziții ale legii. Art. 7 alin. 1) din Legea nr. 119/2010 prevede în acest sens că „*procedura de stabilire, plată, suspendare, recalculare, încetare și contestare a pensiilor recalculate potrivit prezentei legi este cea prevăzută de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare*”. De asemenea, avându-se în vedere condițiile în care s-a desfășurat activitatea anumitor categorii socio-profesionale, au fost reglementate aspecte specifice privind calculul stagiului de cotizare.

Legea supusă controlului de constituționalitate merge un pas mai departe față de reglementarea Legii nr. 119/2010, reprezentând o altă etapă. Astfel, transformarea pensiilor speciale în pensii în sistemul public fiind deja realizată prin efectul Legii nr. 119/2010, Legea privind sistemul unitar de pensii publice reglementează situația persoanelor care anterior beneficiau de pensii speciale, cu excepția magistraților, ca fiind deja parte a sistemului public de pensii. Firește, anumite dispoziții, precum cele referitoare la calculul pensiilor, sunt preluate în noua lege, dar prin aceasta se realizează, în realitate, o cursivitate și o coerență legislativă, asigurându-se totodată unitatea tratamentului juridic.

Confirmând această realitate juridică, dispozițiile art. 171 din actul normativ criticat se referă la fostele pensii speciale ca fiind deja parte a sistemului public de pensii prin efectul Legii nr. 119/2010.

Pentru aceste rațiuni, având în vedere obiectivele diferite ale reglementărilor Legii nr. 119/2010 față de cele ale Legii privind sistemul unitar de pensii publice, Curtea apreciază că aceste două acte normative nu creează un paralelism legislativ.

2.2. Cu referire la critica de neconstituționalitate vizând modificarea valorii punctului de pensie, Curtea constată că,

potrivit dispozițiilor art. 80 din Legea nr. 19/2000, „(1) Valoarea unui punct de pensie se stabilește prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat. Aceasta se determină prin actualizarea valorii punctului de pensie din luna decembrie a fiecărui an cu cel puțin rata inflației, prognozată pentru anul bugetar următor de instituția cu atribuții în domeniu.

(2) În raport cu evoluția indicatorilor macroeconomici și cu resursele financiare, valoarea punctului de pensie, stabilită conform prevederilor alin. (1), poate fi majorată prin legile de rectificare a bugetului asigurărilor sociale de stat.

(3) Valoarea punctului de pensie, determinată conform prevederilor alin. (1) sau (2), nu poate fi mai mică de 37,5% din salariul mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, începând cu 1 ianuarie 2008, respectiv de 45% din salariul mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, începând cu 1 ianuarie 2009.”

Prevederile art. 80 alin. (1) și (3) din Legea nr. 19/2000 au fost însă suspendate atât pe parcursul anului 2009, cât și pe cel al anului 2010 prin dispozițiile art. 8 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 92 din 16 februarie 2009, respectiv ale art. IV din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 114/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 919 din 29 decembrie 2009.

Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010 nr. 12/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 61 din 27 ianuarie 2010, a stabilit, prin art. 16, valoarea unui punct de pensie la 732,8 lei, aplicabilă de la 1 ianuarie 2010.

Legea privind sistemul unitar de pensii publice stabilește, în art. 102 alin. (1), că valoarea punctului de pensie este tot de 732,8 lei. Această valoare urmează a se majora anual cu 100% din rata inflației, precum și cu un procent din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut. În cazul în care acești indicatori de majorare a pensiei ar avea valori negative, valoarea punctului de pensie nu va scădea, ci va păstra valoarea ultimului punct de pensie.

Curtea constată că noua reglementare nu mai păstrează dispozițiile art. 80 alin. (3) din Legea nr. 19/2000, care fixau un prag al valorii punctului de pensie raportat la un anumit procent din salariul mediu brut. Aceasta nu are însă semnificația diminuării valorii punctului de pensie actual. Așa cum se constată din cele arătate mai sus, punctul de pensie urmează a păstra același quantum, fiind doar modificate condițiile în care acesta va fi majorat pe viitor.

Curtea constată însă că, deși consacră dreptul la pensie, art. 47 alin. (2) din Constituție nu oferă garanții și cu privire la algoritmul de creștere a quantumului acesteia în viitor. Din contră, prin Decizia nr. 1.140 din 4 decembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 31 din 15 ianuarie 2008, s-a statuat că „valoarea punctului de pensie, limita maximă a quantumului pensiei, condițiile de recalculare și de recolare a pensiilor anterior stabilite, ca și indexarea acestora, nu se pot face decât în raport cu resursele fondurilor de asigurări sociale disponibile”.

Desigur, libertatea de reglementare a legiuitorului nu este una absolută, aceasta neputând justifica încălcarea principiului neretroactivității legii civile ori a celui al egalității în drepturi a cetățenilor și nici cerința asigurării unui nivel de trai decent. Mai mult, relevând încă o condiție a reglementării dreptului la pensie, Curtea, prin Decizia nr. 872 din 25 iunie 2010, publicată în

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, stabilea că „prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana în cauză practic și-a câștigat dreptul de a primi o pensie în quantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității”. În sfârșit, sintetizând cele reținute cu privire la dreptul legiuitorului de a interveni legislativ în sensul reducerii quantumului pensiei convenite sau aflate în plată, Curtea, prin aceeași decizie, statua că, având în vedere gradul ridicat de protecție oferit prin Constituție dreptului la pensie, „reducerea quantumului pensiei contributive, indiferent de procent și indiferent de perioadă, nu poate fi realizată. Rezultă că art. 53 din Constituție nu poate fi invocat ca temei pentru restrângerea exercițiului dreptului la pensie”.

Toate aceste limite de legiferare tind însă la protejarea quantumului pensiilor convenite sau aflate în plată, precum și la respectarea anumitor principii privind stabilirea acesteia, așa cum sunt principiile contributivității și al egalității, și nu pot fi extinse și cu privire la alte aspecte, cu efectul negării dreptului constituțional al legiuitorului de a stabili politica în domeniul asigurărilor sociale în funcție de resursele financiare de care dispune.

Acelorași concluzii se circumscriu și criticile marginale formulate de autorii sesizării referitoare la înăsprirea condițiilor de acordare a pensiilor speciale parțiale și a pensiilor de invaliditate.

Într-adevăr, Curtea constată că Legea privind sistemul unitar de pensii publice, în privința pensiilor mai sus menționate, crește procentul de diminuare a quantumului pensiei în raport cu cel stabilit prin Legea nr. 19/2000.

Astfel, art. 50 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 stabilește următoarele: „Quantumul pensiei anticipate parțiale se stabilește din quantumul pensiei pentru limită de vârstă, prin diminuarea acestuia în raport cu stagiul de cotizare realizat și cu numărul de luni cu care s-a redus vârsta standard de pensionare, conform tabelului nr. 2.

TABELUL Nr. 2

Stagiul de cotizare realizat peste stagiul standard complet de cotizare prevăzut în anexa nr. 3 (coloanele 3 și 6)	Procentul de diminuare pentru fiecare lună de anticipare (%)
Până la 1 an	0,50
Peste 1 an	0,45
Peste 2 ani	0,40
Peste 3 ani	0,35
Peste 4 ani	0,30
Peste 5 ani	0,25
Peste 6 ani	0,20
Peste 7 ani	0,15
Peste 8 ani	0,10
Între 9 și 10 ani	0,05”

Art. 65 alin. (4) din Legea privind sistemul unitar de pensii publice prevede însă o diminuare a quantumului pensiei pentru limită de vârstă cu 0,75% pentru fiecare lună de anticipare.

De asemenea, la calculul pensiilor de invaliditate, legea criticată stabilește un punctaj lunar inferior față de cel reglementat de Legea nr. 19/2000.

O astfel de reglementare are ca obiectiv descurajarea pensionărilor anticipate parțiale și a pensionărilor pentru invaliditate care au generat în timp o creștere semnificativă a masei persoanelor asigurate înaintea vârstei legale de pensionare, cu scăderea concomitentă a numărului contribuabililor. În acest sens, în expunerea de motive a Legii privind sistemul unitar de pensii publice se arată că „în prezent, în România, vârsta medie reală de pensionare este mult prea scăzută, aceasta fiind de 54 de ani, față de vârstele standard de pensionare cerute de legislația în vigoare, în trimestrul IV 2009, de: 58 ani și 8 luni pentru femei, respectiv 63 ani și 8 luni pentru bărbați. Motivele esențiale ale acestei diferențe semnificative o reprezintă numărul mare și în creștere de pensionări înainte de împlinirea vârstei standard pentru activitate în condiții de muncă speciale și deosebite, pentru invaliditate, pentru îndeplinirea anticipată a stagiului complet de cotizare, inclusiv în cazul pensionarilor urmași. Se adaugă vârstele mult mai reduse practicate de actualele sisteme de pensii speciale, cum ar fi: 50 de ani pentru personalul navigant din aviația civilă, 55 de ani pentru militari și polițiști, 60 de ani pentru magistrați și personalul auxiliar din tribunale și curți de apel”.

În acest context, măsurile amintite, care tind la înăsprirea condițiilor de pensionare, nu urmăresc decât să favorizeze sporirea numărului contribuabililor, prin descurajarea pensionărilor înainte de împlinirea vârstei legale de pensionare, precum și prevenția situațiilor de acordare a pensiei de invaliditate prin fraudarea legii. Or, în condițiile în care principala sursă de finanțare a fondului de asigurări sociale o constituie contribuțiile masei active a populației, una dintre măsurile cele mai eficiente de intervenție este chiar aceea de sporire a masei populației active. În acest mod, se realizează o echilibrare a veniturilor și cheltuielilor bugetului de asigurări sociale de stat, în condițiile în care, în prezent, raportul de dependență al sistemului public de pensii este de 0,98 pensionari/1 contribuabil.

De altfel, aceste măsuri se încadrează în curentul general european de creștere a vârstei de pensionare și implicare pe cât mai mult timp posibil a populației în sfera activităților care generează venituri la fondurile de asigurări sociale, cu scăderea corelativă a masei persoanelor care beneficiază de drepturi de asigurări sociale. Aceste măsuri se impun, pe de o parte, ca urmare a îmbătrânirii populației, iar pe de altă parte, ca urmare a creșterii speranței de viață, ambele cu efectul creșterii masei populației care beneficiază de drepturi de asigurări sociale. Toate acestea pun în discuție, într-un viitor nu foarte îndepărtat, o regândire a sistemelor de asigurări sociale existente.

Dacă legiuitorul ar fi putut adopta alte politici care să aibă în final același efect, de echilibrare a sistemului public de pensii, este un aspect asupra căruia instanța de contencios constituțional nu se poate pronunța, neintrând în competența sa compararea efectelor pozitive sau negative ale diverselor politici propuse în cadrul diferitelor orientări politice. Singurele aspecte asupra cărora se poate pronunța Curtea sunt acelea care vizează conformitatea textelor de lege adoptate de Parlament cu Constituția. Or, sub acest aspect, având în vedere cele reținute mai sus, cu privire la dreptul legiuitorului de a reglementa dreptul la pensie, Curtea apreciază că modificarea pe viitor a cuantumului acesteia nu poate fi interpretată ca

aducând atingere dispozițiilor art. 47 alin. (2) din Constituție, atât timp cât aceasta nu se adresează drepturilor deja convenite sau aflate în plată și nu se creează o discriminare între persoanele aflate în aceeași situație juridică.

În acest context, Curtea ține să precizeze că dispozițiile art. 171 din Legea privind sistemul unitar de pensii publice, potrivit cărora, „la data intrării în vigoare a prezentei legi, pensiile din sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, inclusiv categoriile de pensii prevăzute la art. 1 din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, devin pensii în înțelesul prezentei legi”, nu pot fi interpretate în sensul generării unor efecte retroactive ale legii, cu afectarea drepturilor convenite sau aflate în plată stabilite în acord cu principiul contributivității, potrivit reglementărilor aplicabile până la intrarea sa în vigoare.

2.3. Cu referire la criticile de neconstituționalitate care vizează eliminarea prin prezenta lege a pensiilor speciale, Curtea constată că legea criticată, în această materie, nu schimbă cu nimic situația consacrată după adoptarea Legii nr. 119/2010. Or, Legea nr. 119/2010 a făcut obiectul unui control *a priori* de constituționalitate, criticate fiind aceleași aspecte ca cele învederate în cauza de față. Astfel, prin Decizia nr. 871 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, Curtea, respingând obiecția de neconstituționalitate care viza viitoarea Lege nr. 119/2010, a statuat că „pensiile de serviciu se bucură de un regim juridic diferit în raport cu pensiile acordate în sistemul public de pensii. Astfel, spre deosebire de acestea din urmă, pensiile de serviciu sunt compuse din două elemente, indiferent de modul de calcul specific stabilit de prevederile legilor speciale, și anume: pensia contributivă și un supliment din partea statului care, prin adunarea cu pensia contributivă, să reflecte cuantumul pensiei de serviciu stabilit în legea specială. Partea contributivă a pensiei de serviciu se suportă din bugetul asigurărilor sociale de stat, pe când partea care depășește acest quantum se suportă din bugetul de stat [a se vedea, spre exemplu, art. 85 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 sau art. 180¹ din Legea nr. 19/2000]. Mai mult, în cazul pensiilor militare, întregul quantum al pensiei speciale se plătește de la bugetul de stat (a se vedea Legea nr. 164/2001). De altfel, Decizia Curții Constituționale nr. 20 din 2 februarie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 18 februarie 2000, a statuat că pensia de serviciu constituie «o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutelor speciale», ceea ce demonstrează, fără drept de tăgadă, că, de fapt, acel supliment de care am făcut vorbire mai sus se constituie în acea compensație parțială menționată de Curte, pentru că diferențierea existentă între o pensie specială și una strict contributivă, sub aspectul cuantumului, o face acel supliment.

Acordarea acestui supliment, așa cum se poate desprinde și din decizia mai sus amintită, a urmărit instituirea unei regim special, compensatoriu pentru anumite categorii socio-profesionale supuse unui statut special. Această compensație, neavând ca temei contribuția la sistemul de asigurări sociale, ține de politica statului în domeniul asigurărilor sociale și nu se subsumează dreptului constituțional la pensie, ca element constitutiv al acestuia.

În acest sens, trebuie observat că dispozițiile art. 47 alin. (2) din Constituție se referă distinct la dreptul la pensie față de cel la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege, dar pe care Legea fundamentală nu le nominalizează.

Prin urmare, în ceea ce privește aceste din urmă drepturi de asigurări sociale, legiuitorul are dreptul exclusiv de a dispune, în funcție de politica socială și fondurile disponibile, asupra acordării lor, precum și asupra cuantumului și condițiilor de acordare. Se poate spune că, față de acestea, Constituția instituie mai degrabă o obligație de mijloace, iar nu de rezultat, spre deosebire de dreptul la pensie, care este consacrat în mod expres.

Ca atare, având în vedere condiționarea posibilității statului de a acorda pensiile speciale de elemente variabile, așa cum sunt resursele financiare de care dispune, faptul că acestor prestații ale statului nu li se opune contribuția asiguratului la fondul din care se acordă aceste drepturi, precum și caracterul succesiv al acestor prestații, dobândirea dreptului la pensie specială nu poate fi considerată ca instituind o obligație *ad aeternum* a statului de a acorda acest drept, singurul drept câștigat reprezentând doar prestațiile deja realizate până la intrarea în vigoare a noii reglementări și asupra cărora legiuitorul nu ar putea interveni decât prin încălcarea dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție. Relevantă în acest sens este și Decizia nr. 458 din 2 decembrie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 13 ianuarie 2004, în care s-a statuat că «o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că în aceste cazuri legea nouă nu face altceva decât să refuze supraviețuirea legii vechi și să reglementeze modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare».

Conformându-se dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție, textele de lege criticate afectează pensiile speciale doar pe viitor, și numai în ceea ce privește cuantumul acestora. Celelalte condiții privind acordarea acestora, respectiv stagiul efectiv de activitate în acea profesie și vârsta eligibilă, nu sunt afectate de noile reglementări. De asemenea, Legea privind instituirea unor măsuri în domeniul pensiilor nu se răsfrânge asupra prestațiilor deja obținute anterior intrării sale în vigoare, care constituie *facta praeterita*.

Oricum, având în vedere că pensiile speciale nu reprezintă un privilegiu, ci au o justificare obiectivă și rațională, Curtea consideră că acestea pot fi eliminate doar dacă există o rațiune, o cauză suficient de puternică spre a duce în final la diminuarea prestațiilor sociale ale statului sub forma pensiei. Or, în cazul Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, o atare cauză o reprezintă necesitatea reformării sistemului de pensii, reechilibrarea sa, eliminarea inechităților existente în sistem și, nu în ultimul rând, situația de criză economică și financiară cu care se confruntă statul, deci atât bugetul de stat, cât și cel al asigurărilor sociale de stat. Astfel, această măsură nu poate fi considerată ca fiind arbitrară; de asemenea, Curtea urmează a observa că măsura nu impune o sarcină excesivă asupra destinatarilor ei, ea aplicându-se tuturor pensiilor speciale, nu selectiv, nu prevede diferențieri procentuale pentru diversele categorii cărora i se adresează, pentru a nu determina ca una sau alta să suporte mai mult sau mai puțin măsura de reducere a venitului obținut dintr-o atare pensie.

Prin Decizia nr. 820 din 9 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 39 din 18 ianuarie 2007, Curtea a arătat că «Legea nr. 19/2000, lege-cadru în reglementarea drepturilor de asigurări sociale în sistemul public, a așezat pe principii și reguli noi întreaga legislație a pensiilor.

Printre modificările esențiale se numără și integrarea în sistemul public a mai multor sisteme distincte anterior și eliminarea posibilității de acordare a drepturilor de pensie într-un sistem și pentru perioadele asigurate în alte sisteme», ceea ce demonstrează clar că legiuitorul este îndrituit să integreze sistemele de pensii speciale în sistemul general. [...]

În continuare, analizând criticile aceluiași text de lege în raport cu dispozițiile art. 44 din Constituție și cu prevederile art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Curtea constată că, în esență, aceste critici pornesc de la cele statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Büchen contra Republicii Cehe — 2002*, în care s-a arătat că noțiunea de «bun» înglobează orice interes al unei persoane de drept privat ce are o valoare economică, astfel că dreptul la pensie poate fi asimilat unui drept de proprietate, iar pensia unui bun proprietate privată.

Pentru a răspunde acestor critici este necesară reiterarea considerentelor deja reținute cu privire la natura specială a pensiei de serviciu, a celor două componente, contributivă și necontributivă, ale sale, precum și a faptului că ultima componentă este supusă practic condiției ca statul să dispună de resursele financiare pentru a putea acorda și alte drepturi de asigurări sociale față de cele pe care Constituția le nominalizează în mod expres. În aceste condiții, partea necontributivă a pensiei de serviciu, chiar dacă poate fi încadrată, potrivit interpretării pe care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a dat-o art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în noțiunea de «bun», ea reprezintă totuși, din această perspectivă, un drept câștigat numai cu privire la prestațiile de asigurări sociale realizate până la data intrării în vigoare a noii legi, iar suprimarea acestora pentru viitor nu are semnificația expropriării. [...]

În ceea ce privește critica de neconstituționalitate a textelor de lege supuse controlului instanței de contencios constituțional cu dispozițiile art. 47 alin. (1) și art. 135 alin. (2) lit. f) din Constituție, Curtea constată că autorii sesizării consideră că eliminarea pensiilor speciale aduce atingere «principiului protecției așteptărilor legitime a cetățenilor cu privire la un anumit nivel al protecției și securității». Acest principiu nu este însă consacrat constituțional, iar drepturile rezultate din actul de pensionare sunt previzibile, și anume îndrituirea persoanei la cuantumul aferent pensiei din sistemul ordinar de pensionare, restul cuantumului pensiei (cea suplimentară) fiind supus elementelor variabile amintite mai sus, și anume optica legiuitorului și resursele financiare ale statului care pot fi alocate în această direcție.

Ca atare, Curtea constată că nu au fost încălcate dispozițiile art. 47 alin. (1) și art. 135 alin. (2) lit. f) din Constituție.»

Având în vedere cele expuse, Curtea constată că cele reținute în decizia menționată se aplică *mutatis mutandis* și cu privire la prezenta cauză.

Obiter dictum, Curtea observă că acest lucru nu înseamnă că, pe viitor, când condițiile economice o vor permite, legiuitorul nu va putea reinstitui pensiile speciale pentru categoriile de personal care ar putea fi îndrituite, în mod obiectiv și rațional, să le primească.

2.4. Curtea constată că invocarea încălcării art. 124 alin. (3), art. 144 și 145 din Constituție este lipsită de orice suport, întrucât Camera Deputaților a eliminat prevederea din forma inițială a

proiectului de lege potrivit căreia pensiile de serviciu ale judecătorilor, procurorilor, judecătorilor și, respectiv, magistraților-asistenți ai Curții Constituționale deveneau pensii în înțelesul legii-cadru a pensiilor publice. Astfel, legea criticată, în conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr. 873 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, nu afectează și nu abrogă dispozițiile legale care reglementează pensia de serviciu a judecătorilor, procurorilor, respectiv a judecătorilor și magistraților-asistenți ai Curții Constituționale. O atare concluzie se impune, întrucât art. 171 din lege nu vizează pensiile judecătorilor, procurorilor, respectiv ale judecătorilor și magistraților-asistenți ai Curții Constituționale. De asemenea, în acest sens au fost eliminate referirile făcute la abrogarea dispozițiilor art. 82, 83, 84 și 85 din Legea nr. 303/2004, acestea rămânând în vigoare; de altfel, actualul art. 196 lit. ș) din legea criticată nu vizează în niciun fel pensiile de serviciu ale judecătorilor, procurorilor, judecătorilor și, respectiv, ale magistraților-asistenți ai Curții Constituționale.

2.5. Critica de neconstituționalitate care privește art. 6 alin. (1) pct. IV lit. e) din legea criticată este neîntemeiată. Acest text preia soluția legislativă de principiu cuprinsă în art. 5 alin. (1) pct. IV lit. f) din Legea nr. 19/2000, însă nu impune obligativitatea asigurării în cadrul sistemului public de pensii a persoanelor provenite, spre exemplu, din rândul avocaților. Aceștia li se aplică dispozițiile art. 6 alin. (2) din lege, potrivit cărora *„Se pot asigura în sistemul public de pensii, pe bază de contract de asigurare socială, în condițiile prezentei legi, avocații, personalul clerical și cel asimilat din cadrul cultelor recunoscute prin lege, neintegrate în sistemul public, precum și orice persoană care dorește să se asigure, respectiv să-și completeze venitul asigurat”*.

De altfel, potrivit art. 1 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 221/2000 privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 610 din 28 noiembrie 2000, *„Dreptul la pensie și alte drepturi de asigurări sociale ale avocatului se exercită în condițiile prezentei ordonanțe de urgență prin sistemul unic, propriu și autonom de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, gestionat de Casa de Asigurări a Avocaților din România”*, iar legea criticată nu abrogă, modifică sau completează acest text.

2.6. Cu privire la modificările aduse vârstei legale de pensionare, Curtea reține că autorii sesizării critică aceste dispoziții prin prisma art. 47 din Constituție, considerând că această măsură aduce o restrângere a dreptului la pensie, precum și o afectare a nivelului de trai al populației.

În jurisprudența sa Curtea a analizat de mai multe ori critici referitoare la reglementarea vârstelor de pensionare. Aceste critici au vizat diferențele de tratament juridic instituite între bărbați și femei sub aspectul condițiilor de pensionare, solicitându-se în mod constant egalizarea acestora. Criticile au fost invocate nu doar din perspectiva bărbaților, care s-au considerat discriminați prin obligația de a munci până la o vârstă mai înaintată decât femeile, așa cum relevă Decizia nr. 888 din 30 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 54 din 24 ianuarie 2007, dar și din perspectiva femeilor, nemulțumite de faptul că la împlinirea vârstei prevăzute de lege, mai mică decât cea a bărbaților, femeia poate fi pensionată, ceea ce reprezintă o discriminare, o atingere adusă dreptului la muncă și o vătămare a dreptului la un nivel de trai decent. În acest sens poate fi amintită Decizia nr. 107 din

1 noiembrie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 85 din 26 aprilie 1996. De altfel, aceasta este și decizia prin care Curtea s-a pronunțat pentru prima oară asupra diferenței de tratament dintre bărbați și femei sub aspectul condițiilor de pensionare, reținând că *„dacă, în principiu, condițiile generale socio-profesionale dintre femeie și bărbat ar fi egale, nu numai în sens formal-juridic al termenului, ci și în sens real, evident că excepția ar fi întemeiată. În fapt, însă, datorită imperativelor legate de creșterea și educarea copiilor, îndeosebi în primii ani, sarcinilor sporite ce revin femeilor în gospodărie, lipsei unor modalități sociale și economice larg accesibile, în perioada actuală de tranziție, care să le degreveze de aceste obligații, precum și altor aspecte care îngreunează ascensiunea lor profesională (concedii de maternitate, concedii postnatale, concedii pentru îngrijirea copilului bolnav, interdicțiile cu scop de protecție de a lucra în anumite condiții etc.), precum și altor împrejurări, femeile sunt în situații ce le dezavantajează față de bărbați. Desigur, asemenea situații cu timpul se estompează și vor dispărea, fenomen ce se regăsește în toate țările europene ca fiind una dintre caracteristicile evoluției societăților moderne. În prezent, însă, majoritatea statelor au consacrat vârste diferite de pensionare, deși principiul egalității sexelor este general admis”*.

Pronunțându-se asupra constituționalității soluției legislative care consacră tratamentul diferit dintre sexe, Curtea, prin decizia amintită, a pus în balanță condițiile sociale existente la momentul anului 1995, apreciind că textele de lege criticate reflectă aceste condiții, fiind astfel constituționale. În același timp însă, Curtea observa tendința de schimbare a condițiilor sociale la nivel european și nu excludea, pe viitor, o eventuală reconsiderare a opțiunii sale.

Această soluție a fost păstrată în mod constant până în anul 2008, când Curtea, prin Decizia nr. 191 din 28 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 2 aprilie 2008, observa că instituțiile europene și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, prin Hotărârea din 22 august 2006, pronunțată în Cauza *Walker contra Regatul Unit*, subliniau posibilitatea și chiar necesitatea egalizării tratamentului juridic dintre bărbați și femei. Cu toate acestea, era lăsată la latitudinea statelor aprecierea momentului și a intervalului de timp necesar operării acestor modificări. În acest context, Curtea, observând schimbarea condițiilor sociale, cel puțin la nivelul celorlalte țări europene, care reclama instituirea egalității de tratament, a apreciat totuși că doar legiuitorul este în măsură să aprecieze în mod concret momentul în care această schimbare va avea loc.

Adoptând Legea privind sistemul unitar de pensii publice, legiuitorul a considerat că este momentul să inițieze o reglementare care să conducă, gradual, la instituirea unui tratament egal între bărbați și femei sub aspectul vârstei de pensionare.

Desigur, Curtea constată că tradițiile culturale și realitățile sociale sunt încă în stadiu de evoluție către asigurarea unei egalități faptice reale între sexe, astfel încât nu se poate ajunge la concluzia că, în prezent, condițiile sociale din România pot fi considerate ca susținând o egalitate absolută între bărbați și femei. Cu toate acestea, pași importanți au fost făcuți. Un exemplu îl constituie extinderea dreptului la concediu pentru creșterea copilului și la bărbați, inclusiv în domeniul militar, relevantă fiind în acest sens Decizia nr. 90 din 10 februarie 2005,

publicată în Monitorul Oficial la România, Partea I, nr. 245 din 24 martie 2005.

Pentru aceste motive, creșterea vârstei de pensionare a femeii până la 65 de ani a fost prevăzută a se realiza pe parcursul a 15 ani, timp în care se preconizează că, în România, condițiile sociale vor suferi schimbări semnificative.

Dincolo de modificările firești ce apar în societate sub aspectul mentalităților, al culturii, educației și cu privire la tradiții, prevederea unui tratament egal între sexe apare tot mai necesară în contextul curentului european care impune statelor alinierea la standardele unui tratament egal, nediscriminatoriu între bărbați și femei.

Belgia, Franța, Danemarca, Finlanda, Germania, Irlanda, Olanda, Portugalia, Spania, Suedia și Ungaria au deja prevăzută o vârstă egală de pensionare între bărbați și femei, în timp ce Austria, Marea Britanie, Estonia și Letonia sunt în curs de egalizare.

România, dând expresie cerințelor actelor normative europene, a adoptat, de asemenea, o serie de măsuri în sensul asigurării egalității de tratament în domeniul pensiilor. Relevantă este prevederea unui regim egal între bărbați și femei sub aspectul condițiilor de acordare a pensiilor facultative, așa cum prevede, în prezent, Legea nr. 204/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 470 din 31 mai 2006. De asemenea, transpunând prevederile Directivei 86/378/CEE privind punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în cadrul regimurilor profesionale de securitate socială, Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 67/2007 privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbați și femei în cadrul schemelor profesionale de securitate socială, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 29 iunie 2007, a dus la egalizarea vârstelor pentru mai multe categorii socio-profesionale așa cum sunt militarii, polițiștii sau personalul diplomatic și consular.

Cerințele Uniunii Europene au cunoscut la rândul lor o evoluție determinată, în mare parte, și de nuanțarea, în timp, de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a câmpului de aplicare a principiului egalității între sexe în materia pensiilor. Desigur, cerința unei vârste egale între bărbați și femei a fost subliniată îndeosebi în ceea ce privește sistemele de pensii care nu cădeau în sfera de aplicare a Directivei 79/7/CEE privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale. Prevederile art. 7 din această directivă lasă o marjă de apreciere statului în ceea ce privește ritmul de egalizare a vârstelor de pensionare.

Cu toate acestea, sunt de reținut considerentele Curții de Justiție a Uniunii Europene în fața unor argumente precum cele vizând rolul femeii în familie, argumente pe care, de altfel, Curtea Constituțională le-a avut în vedere în jurisprudența sa de până acum. Plecând de la principiul asigurării unei remunerații egale între femei și bărbați, pentru o muncă egală, Curtea de la Luxembourg, prin Decizia din 13 noiembrie 2008, pronunțată în *Cauza Comisia Comunităților Europene contra Italiei C-46/07*, dar și prin Decizia din 26 martie 2009, pronunțată în *Cauza Comisia Comunităților Europene contra Greciei C-559/07*, statua că măsurile sociale trebuie să contribuie la asigurarea unei vieți profesionale a femeilor egale cu cea a bărbaților. Impunerea unor vârste de pensionare diferite nu are aptitudinea de a compensa dezavantajele și greutățile pe care le întâmpină femeile în cariera lor profesională din cauza statutului lor social. De asemenea, s-a amintit că preocuparea pentru creșterea

copiilor nu trebuie raportată doar la femei, ci și la bărbați și că, din această perspectivă, situația celor două sexe este comparabilă.

Față de toate cele arătate mai sus, Curtea consideră că se impune o schimbare a opticii sale în ceea ce privește problema egalizării vârstei de pensionare între bărbați și femei. Fără a putea să se pronunțe tranșant asupra oportunității sale, totuși, opoziția față de această soluție ar semnifica, în prezent, însăși opunerea unui curent social care are o amploare internațională, la ale cărui standarde România este chemată să se ridice. Desigur, nu pot fi negate discrepanțele existente încă între condițiile sociale actuale din România și aceste standarde. De aceea, Curtea consideră că soluția adoptată de legiuitor prin Legea privind sistemul unitar de pensii publice în sensul unei creșteri treptate a vârstei de pensionare a femeii pe parcursul a 15 ani este singura în măsură să asigure adecvarea acestei măsuri la realitatea socială și să dea un caracter constituțional noimei de lege.

Pentru aceste motive, Curtea consideră că dispozițiile Legii privind sistemul unitar de pensii publice prin care se instituie egalitatea de tratament sub aspectul vârstei de pensionare între bărbați și femei nu este contrară prevederilor Constituției.

2.7. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate referitoare la stabilirea, potrivit art. 54 din Legea privind sistemul unitar de pensii publice, a unor vârste de pensionare și stagii de cotizare pentru persoanele care se încadrează în ipotezele art. 6 alin. (1) pct. I lit. c) diferite de cele prevăzute, ca regulă generală, pentru restul asiguraților, Curtea constată că aceasta este neîntemeiată.

Această diferență de tratament nu încalcă art. 16 din Constituție, întrucât cadrele militare în activitate, soldații și gradații voluntari, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale au beneficiat și continuă să beneficieze de un statut aparte, justificat de natura activității desfășurate, care creează condițiile unei uzuri corporale accentuate prin expunere la pericole de vătămare corporală și chiar de amenințare a vieții.

Principiul egalității, așa cum s-a arătat în mod constant în jurisprudența Curții Constituționale, nu presupune uniformitate, ci, dimpotrivă, situații obiectiv diferite justifică și chiar impun instituirea unui tratament juridic diferențiat. Or, este evident că situația particulară în care se află persoanele încadrate în ipoteza art. 6 alin. (1) pct. I lit. c) din Legea privind sistemul unitar de pensii publice este diferită de cea a restului asiguraților.

În ceea ce privește critica referitoare la încălcarea principiului egalității în drepturi cauzată de schimbarea succesivă a legii în materia asigurărilor sociale, Curtea a statuat, prin Decizia nr. 820 din 9 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 39 din 18 ianuarie 2007, că „situația diferită în care se află cetățenii în funcție de reglementarea aplicabilă potrivit principiului *tempus regit actum* nu poate fi privită ca o încălcare a dispozițiilor constituționale care consacră egalitatea în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și discriminări”.

2.8. În ceea ce privește susținerile potrivit cărora Legea privind sistemul unitar de pensii publice ar contraveni art. 20 din Constituție prin raportare la dispozițiile Declarației Universale a Drepturilor Omului, Curtea constată că autorii sesizării nu formulează critici sau argumente noi față de cele deja susținute referitor la celelalte texte ale Legii fundamentale amintite până

acum. Prevederile internaționale invocate se referă la dreptul de proprietate privată și nivelul de trai, precum și la dreptul la o retribuire echitabilă și satisfăcătoare. În ceea ce privește dreptul de proprietate și nivelul de trai, Curtea apreciază că sunt relevante cele reținute mai sus cu privire la aceleași drepturi fundamentale consacrate de Constituție. Referirile la dreptul la o retribuire echitabilă și satisfăcătoare a muncii nu sunt însă relevante în cauză, întrucât acestea nu privesc dreptul la pensie sau alte drepturi de asigurări sociale, ci reprezintă un aspect al dreptului la muncă.

Cu privire la prevederile invocate din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, Curtea reține că acestea, de principiu, sunt aplicabile în controlul de constituționalitate în

măsura în care asigură, garantează și dezvoltă prevederile constituționale în materia drepturilor fundamentale, cu alte cuvinte, în măsura în care nivelul lor de protecție este cel puțin la nivelul normelor constituționale în domeniul drepturilor omului. În speță se constată că prevederile invocate se referă la dreptul la proprietate privată, dreptul persoanelor în vârstă de a duce o viață demnă și independentă, dreptul la pensie și alte drepturi de asigurări sociale și restrângerea exercițiului drepturilor sau libertăților. Considerentele reținute mai sus abordează toate aceste aspecte, fiind, în consecință, valabile și cu privire la aceste dispoziții din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Constată că dispozițiile art. 6 alin. (1) pct. I. lit. c) și pct. IV. lit. e), ale art. 53 alin. (1), art. 54, art. 65 alin. (4), art. 102 alin. (1) și (2) și ale art. 196 lit. b), e), g), r) și s) din Legea privind sistemul unitar de pensii publice, precum și ale legii în ansamblul său sunt constituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterile au avut loc la datele de 29 septembrie și 6 octombrie 2010 și la acestea au participat: Augustin Zegrean, președinte, Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Petre Lăzăroi, Mircea Ștefan Minea, Iulia Antoanella Motoc, Ion Predescu, Puskás Valentin Zoltán și Tudorel Toader, judecători.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrați-asistenți,
Benke Károly
Patricia Marilena Ionea

★

OPINIE SEPARATĂ

Nu împărtășim, pentru considerentele pe care le vom arăta în continuare, soluția adoptată prin Decizia nr. 1.237 din 6 octombrie 2010, cu votul majorității judecătorilor Curții Constituționale, prin care s-a constatat că **unele texte** din Legea privind sistemul unitar de pensii publice, precum și **legea în ansamblul său** sunt constituționale.

Criticile de neconstituționalitate au vizat, pe de o parte, aspecte de neconstituționalitate extrinsecă referitoare la procedura de adoptare a legii în ansamblul său, iar pe de altă parte, aspecte de neconstituționalitate intrinsecă a unor texte din cuprinsul legii supuse controlului. Ne vom referi doar la unele aspecte.

A. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă

1. Autorii obiecției susțin încălcarea prevederilor art. 67 și art. 76 alin. (1) din Constituție întrucât, la momentul votului final asupra legii, nu a fost asigurată cvorumul legal de ședință — 167 de deputați —, în sală fiind prezenți în jur de 80 de deputați. Ca atare, nu se putea întruni nici majoritatea prevăzută de

Constituție pentru adoptarea proiectului de lege, care are caracter de lege organică.

În conformitate cu prevederile art. 67 din Constituție — Actele juridice și cvorumul legal, „Camera Deputaților și Senatul adoptă legi, hotărâri și moțiuni, în prezența majorității membrilor”, iar potrivit art. 76 alin. (1), „Legile organice [...] se adoptă cu votul majorității membrilor fiecărei Camere”.

Textul constituțional al art. 67 prevede doar cvorumul pentru adoptarea unui act juridic, care este, de altfel, singurul „cvorum legal” prevăzut de Constituție.

Pentru ca votul să aibă loc, condiția este existența cvorumului. Se impune însă a face o distincție între cvorumul de vot, prin care se înțelege numărul minim de deputați prezenți pentru ca votul să poată avea loc, și majoritatea minimă pentru ca un proiect de lege să poată fi votat și adoptat. Așadar, cvorumul de vot este o condiție a votării, el este prealabil votării.

Sintagma „în prezența majorității membrilor” din art. 67 privește exclusiv „votul final” când se adoptă un proiect de lege în ansamblu, nu și faza de dezbateri pe articole a unui proiect de

lege pentru care condiția de cvorum este de domeniul regulamentelor celor două Camere ale Parlamentului, precum și a ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului, în concordanță cu art. 64 alin. (1) teza întâi din Constituție.

Cu referire la susținerile că la momentul votului final asupra legii în sală mai erau 80 de deputați, sunt de semnalat următoarele aspecte:

La reluarea lucrărilor, președintele Camerei Deputaților a anunțat că din totalul celor **333** de deputați și-au înregistrat prezența **181**, fiind absenți 152.

Din derularea votului, așa cum este consemnat în stenograma ședinței Camerei Deputaților din data de 15 septembrie 2010, se constată că acesta a fost exprimat atât prin mijloace electronice, cât și prin ridicarea mâinii.

În prima parte a lucrărilor ședinței, la ora 21,46, erau prezenți în sala de ședințe **209 deputați**, moment în care Grupul parlamentar al Alianței politice PSD+PD a părăsit sala de ședințe. La ora 21,55, în continuarea dezbaterilor asupra proiectului de lege, erau prezenți **171 de deputați**; după acest moment, Grupul parlamentar al PNL a părăsit sala de ședințe. La ora 21,57, odată cu respingerea unui amendament la lege, mai erau prezenți, potrivit votului electronic, **135** de deputați, iar la ora 22,15 erau prezenți **120** de deputați. **La ora 22,35**, la momentul **ultimului vot electronic**, prezența era de **115 deputați**. După acest vot, liderul Grupului parlamentar al PDL, domnul deputat Mircea Nicu-Toader, are o intervenție: „Doamnă președinte, tot încercăm pe voturi, ne numărăm de 10 ori și nici nu apare pe sistemul acesta de numărare electronic, vă rog să fiți de acord, și solicităm și plenului, un vot deschis și atunci va merge și mai repede.” Această propunere — vot deschis prin ridicarea mâinii — a fost adoptată cu 137 de voturi pentru, un vot împotriva și 15 abțineri, ceea ce înseamnă că în sală erau prezenți **153** de deputați; la votul imediat următor dat asupra art. 162 alin. (1) din proiectul de lege, se constată că în sală erau prezenți **160** de deputați; la art. 167 au fost exprimate 157 de voturi pentru și 6 abțineri, iar la art. 182 au votat pentru 160 de deputați și s-au abținut 5; votul final asupra proiectului de lege a consemnat o prezență de **175** de deputați — 170 de voturi pentru, două voturi împotriva și 3 abțineri, ceea ce ar duce la concluzia că legea, conform stenogramei, a fost adoptată cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (1) din Legea fundamentală —, ședința încheindu-se imediat la ora 23,30, potrivit stenogramei.

Prezența unui număr fluctuant de deputați la lucrările Camerei, modul anevoios în care au decurs operațiunile de numărare efectuate doar de unul dintre secretarii de ședință și de anunțare a rezultatului votului într-un interval extrem de scurt între cele două operațiuni scot în evidență imposibilitatea stabilirii efective a numărului de deputați aflați în sală la finalul ședinței, necesar, pe de o parte, pentru constatarea cvorumului legal în sensul art. 67, iar, pe de altă parte, pentru adoptarea proiectului de lege, cu respectarea dispozițiilor art. 76 alin. (1) din Legea fundamentală.

În plus, potrivit art. 33 lit. b) din Regulamentul Camerei Deputaților, președintele „conduce lucrările plenului Camerei Deputaților, asistat obligatoriu de 2 secretari, și asigură menținerea ordinii în timpul dezbaterilor, precum și respectarea prevederilor prezentului regulament”, iar în conformitate cu dispozițiile art. 111 alin. (1) din același regulament, „proiectul de lege sau propunerea legislativă, în forma rezultată din dezbaterile pe articole, se supune Camerei spre adoptare în condițiile existenței cvorumului legal”. Totodată, art. 129 alin. (6)

prevede că înainte de votare președintele poate cere verificarea cvorumului, iar conform alin. (7), dacă în sala de ședințe nu se află majoritatea deputaților, președintele amână votarea până la întrunirea cvorumului legal. Or, această verificare nu s-a efectuat, deși, față de cele arătate, se impunea a se stabili, fără echivoc, dacă la votul final cvorumul necesar era asigurat. Așa, s-a ajuns să planeze suspiciunea că cvorumul și rezultatul votului final ar fi fost viciate.

2. O altă critică de neconstituționalitate extrinsecă se referă la încălcarea prevederilor art. 65 alin. (2) lit. j), ale art. 73 alin. (3) lit. c) și ale art. 75 alin. (4) din Constituție, ca urmare a eliminării pensiilor de serviciu ale deputaților și senatorilor prin adoptarea unei reglementări care nu era de competența decizională a Camerei Deputaților, ci trebuia adoptată în ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului.

Această susținere este întemeiată.

Prin reglementările adoptate, pensiile de serviciu ale deputaților și senatorilor au devenit la început, potrivit dispozițiilor art. 1 lit. f) din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, „pensii în înțelesul Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale”.

Ulterior, în conformitate cu dispozițiile art. 171 din legea supusă controlului de constituționalitate, pensiile prevăzute la art. 1 din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, printre care la art. 1 lit. f) sunt prevăzute și pensiile de serviciu ale deputaților și senatorilor, devin pensii în înțelesul legii criticate.

Pe cale de consecință, atât Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cât și dispozițiile art. 49—51 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor au fost abrogate expres, potrivit art. 196 lit. a) și g) din legea contestată la Curtea Constituțională.

Aceste operațiuni legislative succesive, având drept rezultat abrogarea expresă a normelor pe care le-am indicat, nu pot fi considerate, așa cum se afirmă în decizie, „decât o operațiune tehnico-legislativă de corelare a prevederilor actului normativ adoptat cu cele existente în alte legi ce reglementează pensiile speciale, respectiv măsuri în domeniul pensiilor”.

Abrogarea unor texte dintr-o lege adoptată în ședința comună a celor două Camere, așa cum este Legea nr. 96/2006, nu poate avea loc în procesul legislativ desfășurat în ședințe separate ale Camerei Deputaților și Senatului.

Potrivit dispozițiilor art. 73 alin. (3) lit. c) din Legea fundamentală, statutul deputaților și al senatorilor, stabilirea indemnizațiilor și a celorlalte drepturi ale acestora se reglementează prin lege organică, iar conform prevederilor art. 65 alin. (2) lit. j) și ale art. 76 alin. (1) din Constituție, stabilirea statutului deputaților și al senatorilor, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora au loc în ședința comună a celor două Camere și se adoptă cu votul majorității deputaților și senatorilor.

Față de cele menționate, abrogarea dispozițiilor art. 49—51 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor în ședințe separate ale Camerei Deputaților și Senatului contravine textelor constituționale invocate mai sus.

B. În ceea ce privește criticile referitoare la neconstituționalitatea intrinsecă a legii

Legea privind sistemul unitar de pensii publice încalcă sub aspectul micșorării valorii punctului de pensie și al recalculării pensiilor speciale principiul **neretroactivității legii**, așa cum

este prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia „legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile”.

Se cunoaște că o lege se aplică numai situațiilor născute după adoptarea ei, și nu situațiilor anterioare intrării ei în vigoare. În speță, pensiile deja calculate și pensiile speciale deja aflate în plată sunt drepturi care s-au născut anterior Legii privind sistemul unitar de pensii publice.

În asemenea condiții, această lege nu se aplică situațiilor definitiv constituite, modificate sau stinse, precum și efectelor juridice produse de legile anterioare, potrivit adagiului *tempus regit actum*.

Or, sub acest aspect se impune a se sublinia că micșorarea valorii punctului de pensie stabilit de Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și recalcularea tuturor celorlalte pensii ocupaționale (speciale) aflate deja în plată determină modificarea regimului juridic al acestor pensii stabilite în baza unor legi anterioare în vigoare, încălcându-se astfel principiul neretroactivității legii, ajungându-se la pierderea unor drepturi câștigate. În acest sens, Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005 precizează că „noile reglementări nu pot fi aplicate cu efecte

retroactive, respectiv în privința cuantumului pensiilor anterior stabilite, ci numai pentru viitor, începând cu data intrării lor în vigoare”.

Decizia Curții Constituționale nr. 57 din 26 ianuarie 2006 a statuat că „orice prevedere nouă poate fi aplicată numai de la data intrării sale în vigoare, pentru a se respecta principiul neretroactivității legii, consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție”.

Mai mult, Decizia nr. 120 din 15 februarie 2007 a reținut că, „în cazurile în care din recalculare rezultă un quantum mai mare al pensiei, se va plăti acesta, iar dacă noul quantum rezultat este mai mic, se va acorda în continuare pensia anterior stabilită și aflată în plată, fără a se aduce vreo atingere drepturilor legal câștigate anterior”.

Sugestivă este prezentarea în literatura de specialitate a faptului că, „dacă legea nouă nu ar respecta ceea ce s-a făcut în cadrul prevederilor legii vechi, **încrederea ar dispărea și, odată cu ea, ar fi atinsă și autoritatea legii**” (Tr. Ionescu și colaboratorii, în *Tratat de drept civil, Partea generală*, Editura Academiei, 1967, p. 77).

Or, principiul legalității reprezintă un principiu esențial al statului de drept, ce trebuie respectat inclusiv de legiuitor.

Judecător,
Ion Predescu

Judecător,
Acintea Gaspar

Judecător,
Aspazia Cojocar

Judecător,
Tudorel Toader

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

5 948368 447714